

נלמד את שפינוזה, אתיקה, היום.

נלמד את הבסיס מאריסטו, כדי שנוכל לראות ממה שפינוזה שאב את רעיונותיו.

אריסטו הניח שלכל דבר שיש במציאות, יש משהו שעומד בבסיס שלו. הדבר הזה הוא העצם. הרעיון של עצם מופיע אצל אריסטו גם במטא-פיסיקה (כמהות) וגם בקטגוריות (כמצע).

עצם מתחלק למה שאינו נמצא בנושא, מה שנמצא בנושא. ישנה גם חלוקה בין דברים שניתן לומר על נושא, ודברים שלא ניתן לומר אודות נושא. מבדילים את האני האמיתי (שהוא הנושא) לבין האני הרופף. ההבדל האינרטיבי (בין מה שנמצא בנושא ומה שלא) וההבדל הפרודוקטיבי (מה שניתן לומר או לא לומר על הנושא).

הרעיון הזה מתגלגל לימי הביניים, ונוצר סלט שלא רלוונטי אלינו כרגע.

דביר הוא עצם, אך אינו נושא. הנושא הוא אדם.

עצם – מה שאינו נמצא בנושא. (הנושא בד"כ עונה על שאלת ה"מה"? מה פלוטו? כלב! ופלוטו הוא עצם)

כך נשאר המצב עד דקרט, אחרי הרנסנס, כשהפילוסופיה עוד מנסה להתרחק מהתיאולוגיה.

דקרט מנסה להשליך את העניין עם הנושא-עצם על אלוהים. דקרט טוען שאלוהים הוא עצם, אמנם עצם מיוחד, אך עצם.

בעקבות המהפכה המדעית מתחילים לחשוב במקום בסיבתיות תכליתית לסיבתיות המכניסטית. דברים פועלים על ידי דחיפה.

מקבלים מדקרט כי אלוהים הוא ה-סיבה. הוא העצם הבורא, והוא בורא לנו שתי עצמים – מחשבה והתפשטות, גוף ונפש. המערכת היא משולשת – כי הוא נוצרי פשוט.

לאלוהים הקרטזיאני לא ידוע באיזה דרכים ניתן לתאר אותו. אולי מושלם? או שזו תכונה? או מאפיין? צריך לחשוב על זה.

לפי דקרט, יש לנו אי תלות פרידקטיבית, ואי תלות סיבתית.

עכשיו הגענו לאתיקה.

עמוד 75:

” בעצם אני מבין את מה שנמצא בתוך עצמו ומושג באמצעות עצמו: כלומר, מה שמושגו אינו זקוק למושג של דבר אחר, שמתוכו הוא צריך להתעצב. ”

בעצם – אודות העצם

אני מבין – שפינוזה מבין

את מה שנמצא בתוך עצמו – כמו אצל אריסטו

לפי העצם הקרטזיאני הוא בלתי תלוי, אבל לפי שפינוזה יש תלות מסוימת.

מה זה עצמו? בהגדרה 1 רשום:

” בסיבת עצמו אני מבין את מה שמהותו כוללת קיום, או א ת מה שטבעו אינו יכול להיות מושג אלא כקיים. ”

קפצנו רגע להגדרה 6, בה כתוב כי:

”באלוהים אני מבין יש אינסופי באופן מוחלט, כלומר, עצם בן אינסוף תארים, שכל אחד מהם מבטא מהות נצחית ואינסופית.”

ראשית, נשים לב שאלוהים הוא עצם.

מה זה אינסוף תארים? מה זה תואר?

התואר נראה כמה שניתן להגיד אודות, אבל זה לא מדויק.

נביט בהגדרה 4:

**”בתואר אני מבין את מה שהשכל תופס על אודות העצם
בתור מה שמכונן את מהותו.”**

כאן ניתן לראות כי השכל יכול לתפוס תארים. מה זה בדיוק תואר אם כך? המילה שכל מופיעה כאן, מה זה אומר בעצם?

מה זה מה שמכונן את מהותו, של העצם? מי מכונן את מי מהותו של העצם? האיטואציה הראשונית של המרצה היא שהשכל הוא הוא העצם.

יש שתי נתיבי פרשנות: הנתבי האיידאליסטי.
הנתבי השני הוא: הנתבי המטריאליסטי.

כעת נביט בהגדרה 5:

**”באופן אני מבין את הפעלות העצם, או את מה שנמצא בתוך
דבר אחר, שבאמצעותו הוא גם מושג.”**

היא טענה הפוכה ל3.

	דברים שניתן לומר אודות הנושא	דברים שלא ניתן לומר אודות הנושא
מה שאינו נמצא בנושא	עצם	עצם משני
מה שנמצא בנושא	מקרה פרטיקולרי.	מקרה אוניברסלי

כעת נביט על עצמים ומקרים. מה זה עצמים? אי היותם בנושא. ומה מכונן את מקרים? היותם בנושא.

דברים פרטיים, פרטיקולרים. דבר יחיד. שני חולצות כחולות הם שני מקרים פרטיקולרים של הצבע הכחול.

הסיפור הזה של ישו עוזב את המשמעות של מקרה, אלא שמעכשיו מדברים על אופנים - מה שלא יכול להופיע בלי היותו בעצם.